

การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงาน ก.พ.ร.

สำนักงาน ก.พ.ร. จัดกิจกรรม *Home Office Day* เรื่อง "การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงาน ก.พ.ร." แก่เจ้าหน้าที่ สำนักงาน ก.พ.ร. โดยมี **ดร. นคร เสรีรักษ์** ผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูลข่าวสาร สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ให้เกียรติเป็นวิทยากรในการบรรยายครั้งนี้ ณ ห้องประชุมฝ่ายบริหารชั้น 5 สำนักงาน ก.พ.ร. เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2552 ที่ผ่านมา

ดร. นคร เสรีรักษ์ กล่าวถึงสาระสำคัญของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ว่า เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ ในระบอบประชาธิปไตย การให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวางในการได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการดำเนินงานต่างๆ ของรัฐเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อที่ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็น และใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริง อันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชนมากยิ่งขึ้น จึงควรกำหนดให้ประชาชน มีสิทธิ ได้รู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ โดยมีข้อยกเว้นอันไม่ต้องเปิดเผยที่ชัดเจน และจำกัดเฉพาะ ข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ หรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน ทั้งนี้ เพื่อ

พัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคง และจะยังผลให้ประชาชนมีโอกาสรู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ เพื่อที่จะปกป้องรักษาประโยชน์ของตนได้อีกประการหนึ่งด้วย ประกอบกับสมควรคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของราชการไปพร้อมกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

โดยได้ให้คำนิยามไว้ว่า **ข้อมูลข่าวสาร** คือ สิ่งที่สื่อความหมายให้รู้เรื่องราว ข้อเท็จจริง สื่อความหมายโดยสภาพของสิ่งนั้นเอง หรือโดยผ่านวิธีการใดๆ อยู่ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่ายฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยคอมพิวเตอร์ หรือวิธีที่ทำให้สิ่งๆ นั้นที่บันทึกไว้ปรากฏได้

ข้อมูลข่าวสารของราชการ คือ ข้อมูลที่อยู่ในความครอบครอง หรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน

หน่วยงานของรัฐ คือ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ศาลเฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี องค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพ หน่วยงานอิสระของรัฐ

เจ้าหน้าที่ คือ ผู้ซึ่งปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ

นอกจากนี้ ดร.นคร ได้กล่าวถึง **การเปิดเผยข้อมูล** เกี่ยวกับสิทธิของการได้รู้ อาทิ สิทธิได้รู้ตาม มาตรา 7 สิทธิตรวจดูตามมาตรา 9 สิทธิขอดูตามมาตรา 11 และ สิทธิได้รับสำเนาและขอให้รับรองสำเนาถูกต้อง

รวมทั้งได้กล่าวถึง **ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย** (มาตรา 15) ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ ข้อมูลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย ข้อมูลเกี่ยวกับความเห็นภายในหรือคำแนะนำภายในหน่วยงาน ข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยของบุคคล ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล และกฎหมายหรือบุคคลเจ้าของข้อมูลกำหนดมิให้เปิดเผย

ทั้งนี้ **สำนักงาน ก.พ.ร.** ได้ส่งเสริมเรื่อง การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยกำหนด “ระดับความสำเร็จในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ” ไว้เป็นตัวชี้วัดในคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการและจังหวัด ซึ่งกำหนดให้ส่วนราชการและจังหวัดต้องดำเนินให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2547 เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลประกาศประกวดราคา ประกาศสอบราคา และสรุปผลการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการ และการกำหนดมาตรการให้ทุกหน่วยงานของรัฐ ให้บริการข้อมูลข่าวสารต่างๆ แก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว โดยการประเมินผลจะพิจารณาจากระดับขั้นของความสำเร็จ (Milestone) ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับ

โดยระดับที่ 1 ของการดำเนินการตามตัวชี้วัดดังกล่าว กำหนดให้ จัดสถานที่/จัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 ได้บัญญัติไว้ว่า

“ภายใต้บังคับมาตรา 14 และมาตรา 15 หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ ไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

(1) ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน รวมทั้งความเห็นแย้งและคำสั่งเกี่ยวข้องในการพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว

(2) นโยบายหรือการตีความที่ไม่เข้าข่ายต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา ตามมาตรา 7 (4)

(3) แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปี ที่กำลังดำเนินการ

(4) คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของเอกชน

(5) สิ่งพิมพ์ที่ได้มีการอ้างอิงถึงตามมาตรา 7 วรรคสอง

(6) สัญญาสัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือสัญญาร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ

(7) มติคณะรัฐมนตรี หรือมติคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมาย หรือโดยมติคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ให้ระบุรายชื่อรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการพิจารณาไว้ด้วย

(8) ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อมูลข่าวสารที่จัดให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีส่วนที่ต้องห้ามมิให้เปิดเผย ตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 อยู่ด้วย ให้ลบหรือตัดตอนหรือทำโดยประการอื่นใดที่ไม่เป็นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้น

บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ตาม ย่อมมีสิทธิเข้าตรวจดู ขอสำเนาหรือขอสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องของข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่งได้ ในกรณีที่สมควรมติหน่วยงานของรัฐโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจะวางหลักเกณฑ์เรียกค่าธรรมเนียมในการนั้นก็ได้ ในการนี้ให้คำนึงถึงการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ทั้งนี้วันแต่จะมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

ขั้นตอนการดำเนินการของตัวชี้วัด “ระดับความสำเร็จในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ” ดำเนินการตาม พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มีดังนี้

1. จัดระบบข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 9
2. บริหารจัดการเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นระบบ
3. เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารให้บุคลากรในสวนราชการและประชาชนทราบ เช่น การจัดอบรม การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลการปฏิบัติตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ
4. เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับประกวดราคา ประกาศผลสอบราคา ที่หัวหน้าส่วนราชการลงนามแล้วบนเว็บไซต์ของสวนราชการ โดยเร็ว และจัดทำสรุปผลการจัดซื้อจัดจ้างเป็นรายเดือน โดยแยกเป็นประเภทหมวดหมู่ให้ชัดเจน

สำหรับการให้บริการข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ นั้น เมื่อข้อมูลข่าวสารพร้อม ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน ส่วนข้อมูลข่าวสารที่มีจำนวนมาก หรือไม่สามารดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน ต้องแจ้งให้ผู้ขอข้อมูลทราบภายใน 15 วัน และแจ้งวันที่จะดำเนินการแล้วเสร็จให้ทราบด้วย และในกรณีจะไม่เปิดเผยข้อมูล ต้องแจ้งคำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูล พร้อมเหตุผลให้ผู้ขอข้อมูลทราบภายใน 15 วัน

วสุนธรา & กัทรพร ข. (สธ.) / รายงาน